

Tristan ja Isolde

 TALLINK

teatri peatoetaja

152. hooaeg

RICHARD WAGNER

Tristan ja Isolde

OOPER KOLMES VAATUSES

OPERA IN THREE ACTS

ESITATAKSE SAKSA KEELES EESTI- JA INGLISKEELSETE TIITRITEGA
PERFORMED IN GERMAN WITH ESTONIAN AND ENGLISH SUBTITLES

MAAILMAESIETENDUS 10. JUUNIL 1865
MÜNCHENI KUNINGLIKUS ŒUKONNA- JA RAHVUSTEATRIS
VANEMUUISE ESIETENDUS 3. APRILLIL 2022 SUURES MAJAS

WORLD PREMIERE JUNE 10TH 1865 IN THE MUNICH HOFTHEATER
VANEMUINE PREMIERE APRIL 3RD 2022 IN THE GRAND BUILDING

Libreto autor / Libretto by **Richard Wagner**

Muusikajuht ja dirigent / Musical Director and Conductor **Risto Joost**

Lavastaja / Director **Liis Kolle**

Kostüümikunstnik / Costume Designer **Lilja Blumenfeld**

Valguskunstnik / Lighting Designer **René Jõhve**

Lavakujundajad / Stage Designers **René Jõhve, Lilja Blumenfeld, Liis Kolle**

Videokunstnik / Video Designer **Kati Jägel**

Liikumisjuht / Choreographer **Marika Aidla**

Lavavõitluse konsultant / Stage Combat Consultant **Reimo Sagor**

Dirigendi assistendid / Conductor's Assistants **Martin Sildos, Aleksandr Bražnik**

Lavastaja assistent / Director's Assistant **Merle Jalakas**

Koormeistrid / Chorus Masters **Aleksandr Bražnik, Kristi Jagodin**

Koori kontsertmeister / Choir Rehearsal Pianist **Katrin Nuume**

Kontsertmeister / Rehearsal Pianist **Piia Paemurru**

Suflöör / Prompter **Kristi Jagodin**

Inspitsient / Stage Manager **Ülle Tinn**

Osades / Cast

TRISTAN, rüütel, kuningas Marke kasupoeg / Knight, King Marke's stepson
Mati Turi (külaesena / guest)

ISOLDE, liri printsess, kuningas Marke kihlatu / Princess of Ireland, King Marke's fiancée
Liene Kinča (Läti / Latvia)

BRANGÄNE, Isolde teenijanna / Isolde's maid
Karmen Puis

KURWENAL, Tristani kannupoiss / Tristan's henchman
Atlan Karp (külaesena / guest)

MARKE, Cornwalli kuningas / King of Cornwall
Priit Volmer (RO / NO Estonia)

MELOT, õukondlane, Tristani sõber / Courtier, Tristan's friend
Simo Breede või/or **Taavi Tampuu** (külaesena / guest)

NOOR MEREMEES / YOUNG SAILOR
Oliver Kuusik (külaesena / guest)

TÜÜRIMEES / STREERSMAN
Simo Breede või/or **Taavi Tampuu** (külaesena / guest)

KARJANE / SHEPHERD
Rasmus Kull

Inglissarve solist / English horn soloist **Anastasia Cherniak**

Vanemuise ooperikoori meesrühm / The men's chorus of the Vanemuine Opera Choir
Aleksander Lumi, Edgar Mikkel, Hisatoshi Nezu, Ivar Saks, Oliver Timmusk,
Rainer Aarsalu, Tarmo Teekivi, Alo Kurvits, Artur Nagel, Egon Laanesoo,
Elmar Pool, Risto Orav, Ruudo Vaher, Uku-Markus Simmermann, Kristjan Häggblom

Lisakoor / Additional choir **Tambet Ott, Andreas Vija, Meelis Pihlap, Mikk Rooden,**
Pärtel Hirv, Hendrik Laanemaa, Mihkel Ots, Marko Roosiväli, Johan Kütt

Vanemuise sümfooniaorkester / Vanemuine Symphony Orchestra

Tristani ja Isolde traagiline armumise ja armastuse lugu on kütkestanud kuulajaid-lugejaid juba alates 12. sajandist. Legendi pärimus ulatub üle Euroopa ning selle erinevad versioonid on möjutanud kunsti, kirjandust ja muusikat, isegi televisiooni.

Inspireerituna Arthur Schopenhaueri pessimistlikust filosoofiast ning haaratud armastusest oma Zürichi metseeni abikaasa Mathilde von Wesendoncki vastu, kirjutas Richard Wagner muusikadraama „Tristan ja Isolde“. See valmis 1859. aastal ja esietendus kuus aastat hiljem Münchenis. „Tristanit ja Isoldet“ on nimetatud oma kromaatiilise, ebapüsiva harmonia ja „lõputu meloodia“ töttu romantiimi kõrgpunktiks saksa muusikas.

Esimene Wagneri ooper, mis Eestis lavale jöudis, oli „Tannhäuser“, mille töi publiku ette Tallinna Saksa Teater aastal 1853. Ooperi maailmaesietendus oli köigest kaheksa aastat varem Dresdeni öukonnaooperis. Tartus hakati Wagneri oopereid ette kandma Saksa Käsitööliste Seltsi Suveteatris 19. sajandi lõpukümnenditel ja 20. sajandi alguses saksa ooperitruppide poolt. Väga keerukas ja nõudlik „Tristan ja Isolde“ etendus Eestis esmakordsest aga alles 1935. aastal Estonias. Nüüdne „Tristani ja Isolde“ ettekanne on oluline tähis Vanemuise teatri ja Tartu linna ajaloos – see on üldse esimene Wagneri ooper, mida Vanemuises esitatud.

The tragic love story of *Tristan and Isolde* has captivated audiences since the 12th century. The legend is well known throughout Europe and its various versions have influenced art, literature and music, even television.

Inspired by Arthur Schopenhauer's pessimistic philosophy and overwhelmed by his love for Mathilde von Wesendonck, the wife of his patron in Zurich, Richard Wagner wrote his music drama *Tristan und Isolde*. It was completed in 1859 and premiered six years later in Munich. *Tristan und Isolde* has been called the pinnacle of romanticism in German music because of its chromatic, unstable harmony and 'endless melody'.

The first opera of Wagner to be staged in Estonia was *Tannhäuser*, which was brought to audiences by the Tallinn German Theatre in 1853. The world premiere of the opera took place just eight years earlier at the Royal Court Theatre in Dresden. Wagner's operas were performed in Tartu for the first time at the Summer Theatre of the German Craftsmen Society in the last decades of the 19th century and by German opera troupes in the early 20th century. However, the extremely complex and demanding *Tristan and Isolde* was first performed in Estonia only in 1935 at the Estonian National Opera. This performance of *Tristan und Isolde* is an important milestone in the history of Vanemuine Theatre and the city of Tartu – it is the first Wagner opera ever to be performed at Vanemuine.

Keskaegsetest legendidest pärit Euroopa tuntumaid armastajapaare Tristan ja Isolde on inspirerinud kirjanikke, kunstnikke, teatri- ja filmiloojaid juba pea tuhat aastat. Iiri printsess Isolde ja kangelaslik rüütel Tristan tunnevad teineteise vastu maagilist külgetömmet, kuid nende kohtumine toimub olukorras, kus Tristan on aidanud oma kasuisal, Cornwalli kuningal Markel alistada Isolde kodumaa ning tapnud ta kihlatu, olles saanud tollelt enne ränga haava. Tristan teab Isolde ravitsejavõimeid ning laseb end varjunime all tema juurde viia. Isolde tunneb ta ikkagi ära ning üritab vaenlast tappa, ent loobub sellest, sest armub mehesse. Tänuks paranemise eest vannub Tristan talle igavest truudust.

Varakult orvuks jäänud Tristan, kes näeb vaatamata oma edukusele elu varjupoolelt, ei tunne end ise Isolde väärilisena ja läheb teda kosima kuningas Markele, kelle ees tunneb suurt tänuvõlga. Nii saaks Isoldest mitte allahiedetud vasall, vaid Cornwalli ja lirimaa ühendatud riigi kuninganna. Isolde näeb seda aga reetmisena ja otsustab koos Tristaniga mürki juua. Tristan saab plaanist aru, tunneb süüd ning on nöös koos Isoldega surema. Plaanist kohutatud teenija Brangäne valab karikasse mürgi asemel armastust äratavat jooki, võttes kogu vastutuse järgnevate sündmuste eest endale. Tristan ja Isolde on nüüdsest ühendatud armastusega, mis on tugevam kui surm.

Richard Wagner, kes oli asunud kirjutama oma tähtteost, germaani ja põhjamaade mütoloolgial põhinevat ühiskonna- ja maailmakorralduse teemalist muusikadraamade tsüklit „Nibelungi sõrmus“, katkestas töö selle kallal, sest tundis kutsumust luua midagi intiimset ja emotsionaalset. „Tristani ja Isolde“ sünnile aitasid kaasa nii sobiva süzee leidmine, Schopenhaueri pessimistliku filosoofiaga tutvumine kui ka ilmselt ainult platooniline abieluväline suhe luuletaja Mathilde von Wesendonckiga. Ehkki Wagner kavandas teose enda meelest sellisena, et teatritel oleks seda lihtne lavale tuua, oli esmalavastuse lugu vaevaline ning see sai teoks alles pärast aastatepiikkusi luhtunud katseid 1865. aastal Münchenis. Ent „Tristan ja Isolde“ tuli, et ooperiteatrite ja festivalide mängukavadesse jäada, ning vaatamata peaosaliste ülinõudlikele partiidele ja wagnerlikule tunddipekkusele kestusele leidub ooperis palju veetlevat nii esitajate kui publiku jaoks.

Wagner, kes end hiljem igal võimalusel vastandas talle nooruses eeskujuks olnud itaalia ja prantsuse ooperile ning püüdis teha „saksalikku“ muusikateatrit, määratles teose kui *Handlung* (saksa keeles „tegevus“, „lugu“) kolmes vaatuses. Sellega võis ta viidata nii libreto aluseks olnud Gottfried von Strassburgi härssromaanile kui ka rõhutada teksti ning sündmustiku olulisust tema ooperis. On oluline, et vaataja suudaks – projitseeritud tõlkena – teksti jälgida, eriti seetõttu, et väline sündmustik on teose mahtu arvestades enam kui napp, rohkem on intiimses vormis tegelaste omaenda hinge analüüs, möödunud sündmuste meenutamist ja uues valguses nägemist ning ümberhindamist, filosoofiat ning metafüüsikat, meenutades nii August Strindbergi näiden-deid kui miks ka mitte Ingmar Bergmani loomingut.

Kuid see on vaid ooperi üks kiht ega tohiks kedagi eemale peletada, sest teose aluseks olev rüütliromaan pole kuhugi kadunud: onolemas intriig, võitlused ning muidugi armastajate salakohting. Wagnerit köitis oma ooperitele süzeid valides lisaks ajaloolisele ja müütilisele igasugune romantika ja seikluslikkus ning äärmuslikult pingestatud dramaatika – julma helilooja tahtel peab õnnetu, äravaevatud ja surma ihkav Tristan, kes on Isoldet kogu kolmanda vaatuse piineldes oodanud, surema just siis, kui armastatu kohale saabub, nii et ülikurva, ent siiski trööstivalt möjuva surmaeelise dueti asemel (à la „Traviata“ või „Rigoletto“) peab Isolde pidama surmaeelset monoloogi. Samuti taotles Wagner igal võimalusel lavalist efekti ning hilisemates teostes mõtles kohati lausa filmilikult. Kindlasti oleks ta röömustanud Hollywoodi võimaluste üle, mille abil seal meile praegu ajaloolisi epopöasid toodetakse.

Samas on keeruline ette kujutada Wagneri „Tristani ja Isolde“ libreto ettekannet ilma muusikata (nagu on see võimalik näiteks Hugo von Hoffmannsthali poolt Richard Straussile loodud „Roosikavaleri“ libreto juures või sama helilooja „Salome“ puhul, mille libretoks ongi Oscar Wilde'i

samanimeline näidend). Tundub, et teksti kirjutades kõlas muusika või vähemalt muusika üldine tonaalsus ja meeoleolu helilooja peas juba osaliselt kaasa. Mis puutub teose kestusse, siis olen üha enam veendunud, et Wagneri puhul pole pikkus niivõrd suurushullustuse tunnus, mida tal kahtlemata esines, vaid esteetiline mõõde. Tristan ja Isolde hingedes toimuvat uuritakse nagu luubiga ja aegluubis, ehkki tempod on vahelduvad ning kohati väga reipad. Süvenemine ja teosesse sukeldumine tagab ka sügavama kunstinaudingu. Ehkki meie killustatud ja klipistunud elutunnetus näib tundidepiikkusele dinosauruslikule roomamisele risti vastu käivat, võib sellel olla just tervistav mõju.

„Tristanit ja Isoldet“ on praegu vaja rohkemgi kui paar-kolm või kümme aastat tagasi. See on heasse ja parajalt paksu raamatusse süüvimise kõrval väheseid viise, kuidas end lasta kanda ja kaasa tömmata millestki, mida pole võimalik ära klikkida, reklami ajaks pausile panna või mis ei lõpe kolme ja poole minuti järel iseenesest otsa. Tristan ja Isolde tegelikult võlujooki ei vaja, ent tänapäeva inimesele võib selleks olla tagasihoidlik annus Wagneri üüratust loomin-gust. Vanemuise arstdid ja rohusegajad määrvavad patsientidele seda väärvt vedelikku esma-kordset ning loodetavasti ei lase ka tõhustusdoosid end liiga kaua oodata.

Armujookide ja keskaegsete rüütlite maailm võib tunduda kaugena, üldse mitte meisse puutuvana, kuid kas me pole tänapäevalgi nõus Tristani kombel loobuma armastusest au, kohuse-tunde või kellegi teise hüvede nimel siirast soovist head teha, ent välja tuleb... Alles uskudes, et on nõiutud ega saa enam sündmuste käiku peatada, anduvad Tristan ja Isolde oma armastusele. Kas aga selleks on alati vaja võlujooki?

Lavastaja Liis Kolle

Tristan and Isolde, Europe's best-known lovers from medieval legends, have inspired writers, artists, theatres and filmmakers for almost a thousand years. Irish princess Isolde and heroic knight Tristan feel a magical attraction to each other, but they meet after Tristan has helped his step-father, King Marke of Cornwall, conquer Isolde's homeland and killed her fiancé, having previously been grievously wounded by him. Tristan knows about Isolde's healing powers and allows himself to be taken to her under an assumed name. Isolde recognises him anyway and tries to kill her enemy but changes her mind because she falls in love with him. Grateful for his recovery, Tristan pledges to stay true to her for all eternity.

Orphaned at an early age, Tristan sees life from its dark side despite his success and doesn't feel worthy of Isolde, so he goes to ask Isolde to marry King Marke, to whom he owes a great debt of gratitude. This would make Isolde queen of the united kingdom of Cornwall and Ireland instead of a defeated vassal. Isolde, however, sees this as a betrayal and decides to drink poison with Tristan. Tristan realises what she's planning, feels guilty and agrees to die with Isolde. Isolde's handmaiden Brangäne is shocked by the plan and pours a love potion into the chalice instead of poison, taking all responsibility for the events that follow. Tristan and Isolde are now bound by love stronger than death.

Richard Wagner, who had started writing his masterpiece, the cycle of epic music dramas *The Ring of the Nibelung*, which is based on Germanic and Nordic mythology and focuses on the organisation of society and the world, put it aside for a while, as he felt the call to create something intimate and emotional. Finding a suitable plot, becoming acquainted with the pessimistic philosophy of Schopenhauer and the apparently purely platonic relationship with poet Mathilde von Wesendonck contributed to the birth of *Tristan und Isolde*. Although Wagner conceived the opera in a way that he thought would make it easy for theatres to stage, the story of the first production was a laborious one, and it was only after years of failed attempts that it was staged in Munich in 1865. However, *Tristan und Isolde* has come to stay in the repertoires of opera houses and festivals, and despite the highly demanding parts of the leads and the Wagnerian running time of several hours, the opera has much to delight performers and audiences alike.

Wagner, who later used every opportunity to oppose himself to the Italian and French operas that had inspired him in his youth and sought to create 'German' musical theatre instead, defined the piece as *Handlung* (German for 'activity', 'story') in three acts. He may have been referring to the verse novel by Gottfried von Strassburg, on which the libretto was based, or emphasising the importance of the text and the plot in his opera. It is important for the viewer to be able to follow the text – as a projected translation – especially since the external plot is more than scanty considering the volume of the opera; more time is dedicated to the intimate soul-searching of the characters, recollection and reassessment of past events, philosophy and metaphysics, which are reminiscent of August Strindberg's plays and the work of Ingmar Bergman.

But this is just one layer of the opera and shouldn't scare anyone off, as the chivalric romance on which the opera is based is still there: there is intrigue, combat and of course the secret meeting of lovers. When choosing plots for his operas, Wagner was fascinated by all things romantic and adventurous in addition to the historic and the mythical, always going for extremely tense dramatics – by the will of the cruel composer, the tragic and exhausted Tristan who is longing for death and has been waiting for Isolde in agony for the entire third act, must die just as his beloved arrives, so that instead of an extremely sad but still consoling pre-death duet (à la *La traviata* or *Rigoletto*), Isolde has to deliver a pre-death monologue. Wagner also sought to create a stage effect wherever possible, and in his later works he sometimes even thought in cinematic terms. He would have definitely loved the possibilities of Hollywood, which are now used to produce historical epics for us.

At the same time, it is difficult to imagine a performance of Wagner's libretto for *Tristan und Isolde* without the music (as is the case, for example, with the libretto for *Der Rosenkavalier* written by Hugo von Hofmannsthal for Richard Strauss, or the same composer's *Salome*, the libretto of which is Oscar Wilde's play of the same name). It seems that the music, or at least the general tonality and mood of the music, was already partly resonating in the composer's mind when he wrote the text. As for the running time of the opera, I am increasingly convinced that in the case of Wagner, length is not so much a sign of megalomania, which he undoubtedly had, but an aesthetic dimension. It feels like the souls of Tristan and Isolde are explored through a magnifying glass and in slow motion, although the pacing is varied and at times very brisk. Delving deeper and immersing yourself in the opera also provides a deeper enjoyment of the art. Although our fragmented perception of life may seem to be at odds with a dinosaur-like crawl that takes hours, it can actually have a curative effect.

We need *Tristan und Isolde* even more now than we did three or ten years ago. It is one of the few ways, besides diving into a good and bulky book, to be carried away and drawn into something that cannot be clicked closed or paused for a commercial break or that does not end after three and a half minutes. Tristan and Isolde don't really need a magic potion, but for the modern human, a modest dose of Wagner's immense body of work might be just what they need. The artists and medicine-makers of Vanemuine prescribe this precious potion for patients for the first time; here's hoping we will not have to wait too long for the boosters.

The world of love potions and medieval knights may seem distant, something that doesn't concern us at all, but aren't we still willing to give up love for the sake of honour, duty or someone else's interests, out of the sincere desire to something good, just like Tristan did? But as it turns out... Only when they believe they've been put under a spell and can do nothing to change the course of events do Tristan and Isolde give in to their love. Do we always need a magic potion?

Director Liis Kolle

**Kuhugi on kadunud usk ja unustus
sinu kaunid häälid, raagus sõnad suus
sinu suu ja silmad üle sügise
kes nüüd lumemarjadele köidab aseme?

Kelles on su silmadele, tekiks härmatis
uneloog su ümber tuulekandle viis
kuhugi on kadunud usk ja unustus
Unustuste usku aga kui sa mäletad
siis su juurde tulen läbi sügise kui lumemarjamaa
suhu võtan sinu raagus sõnad suust
asemele heidame siis lumemarjapuust**

Peeter Ilus

Disappeared in nothingness, faith, oblivion

Your tones are gentle, braced with barren words

Eyes beyond the autumn, lips that cross the fall

Who'd make a better dream on sweet snowberry dreams?

Frosty veil to shield your eyes with

Can someone provide melodies of wind harp, hum a lullaby?

Disappeared in nothingness, faith, oblivion

Oblivion and faith, tell me, do you see or recall?

That I'll be beside you through the autumn and the snow beyond the fall

Barren words your lips have spoken, I collect them all

Together we lay down to sleep and dream snowberry dreams

Inglise keelde tõlkinud / English translation by Mika Kristian

Sisukokkuvõte

I vaatus

Iiri printsess Isolde on rüütel Tristani laeval teel Cornwalli poole. Tristani onu, kuningas Marke plaanib Isoldega abielluda. Tristani kannupoiss Kurwenal laulab pilkelaulu Isolde kihlatust Moroldist, kelle Tristan tappis. Isolde jutustab oma teenijannale Brangänele, et tundmatu rüütel, kelle nad koos terveks ravisid, polnud keegi muu kui Tristan. Kui Isolde ta ära tundis, kavatses ta mehe kättemaksuks tappa, ent armus temasse ja halastas. Nüüd ta kahetseb seda, kuna Tristan tuli teda reeturlikult kosima hoopis oma onule. Ei aita ka Brangäne veenmine, et Markega abiellumine teeb Isoldest võimsa ja väärika kuninganna ning Tristani roll selles loos on vaid oma kohust ehk kuninga käsku täita. Isolde käsib valmistada mürgijoogi, et sellega enne maalejöudmist ennast ja Tristani surmata.

Laevameeskond teatab lähenevast maast ning Isoldel hakkab kiire oma plaani elluviimisega. Ta nõub, et Tristan isiklikult tema juurde ilmuks, et Moroldi tapmise süü lunastamise ettekäändel temaga „lepitust“ juua. Tristan, kes samuti armastab Isoldet, ent vaikib oma tunnetest, mõistab, mis jooki talle pakutakse, ja on nõus ka tema jaoks kohutavast olukorrast pääsemiseks koos naisega surema. Oodates surma, langevad Tristan ja Isolde üksteise embusse, ning nii jõutakse Cornwalli. Brangäne tunnistab üles, et vahetas mürgi armastust äratava joogi vastu.

II vaatus

Kuningas Marke lossi aias ootab Isolde salajast öist kohtumist Tristaniga. End süüdlasena tundev Brangäne hoiatab emandat kadeda rüütel Meloti eest, kes kavatseb armastajad lõksu püüda, ja palub Isoldel täna armastatuga mitte kohtuda. Üleni armastusest täidetud Isolde usub, et Melot on Tristani sõber ja käsutab Brangäne vahti pidama.

Saabub Tristan ning kuna päevane lahusolek on armastajatele talumatu, otsustavad nad ööriiki jäädagi ning koos surra, kuid nad tabatakse ning neid ootab karistus. Koiduvalguses paljastab Melot paari kuninga ja tema jahiseltskonna ees. Tristani reetmiseni löödud Marke aga ei kiida Melotit, vaid kahetseb, et andis järele Tristani veenmisele Isoldega abielluda. Tristan saab Isoldelt uue kinnituse, et läheb temaga koos surmale vastu. Selle peale ründab Melot Tristani ning Tristan laseb tal end haavata.

III vaatus

Kurwenali hoole all lamab surmahaige Tristan oma Bretoonimaal asuva lossi aias. Kannupoiss ootab kannamatult Cornwallist saabuvat laeva Isoldega, kellele ta on söna saatnud, lootes, et ehk on Isolde võimuses Tristan uesti terveks ravida. Lossimüüril vahti pidav Karjane mängib kurba viisi, mille lubab vahetada rõõmsa vastu, niipea kui Isolde laev silmapiirile ilmub. Tristan tuleb teadvusele ja ütleb, et ei saa surra ilma oma armastatuta. Ootuse piin on kirjeldamatu ning tekkitab nägemusi, nagu oleks Isolde juba kohal.

Lõpuks Isolde saabubki ning Tristan sureb tema käte vahel. Ent saabub veel teinegi laev koos Marke, Meloti ja Brangänega. Isanda kaotuse leinast pöörane Kurwenal läheb koos Karjase ja Tüürimehega ebavõrdsesse võitlusse kuninga meestesalga vastu, tapab Meloti ning tapetakse ka ise. Marke, kes oli Brangänelt jookide vahtamisest teada saanud ja tuli võitmatu armastusega seotud paari ühendama, on vaatepildist ahastuses. Isolde ei kuule ega näe enam kedagi peale surnud Tristani, keda usub olevat elus ning kellega ta ülimas öndsuses ühineb.

Synopsis

Act I

Isolde, an Irish princess, is being taken to Cornwall aboard the ship of Tristan the knight. Tristan's uncle, King Marke, is planning to marry her. Tristan's retainer Kurwenal sings a mocking song about Morold, Isolde's fiancé, who was killed by Tristan. Isolde tells her handmaiden Brangäne that the unknown knight they healed together was no one other than Tristan. When Isolde recognises Tristan, she intends to kill him to enact revenge, but falls in love with him and shows mercy. She now regrets this, as Tristan betrays her by taking her back with him so his uncle can marry her. Brangäne tells Isolde that marrying Marke will make her a powerful and respected queen and that Tristan is simply doing his duty and following the king's orders. Isolde asks Brangäne to prepare a death potion, so she can kill herself and Tristan before their arrival.

The crew announces that the ship is approaching land and Isolde is running out of time to carry out her plan. She demands that Tristan come to her in person under the pretext of having a drink of 'atonement', so he can redeem himself for killing Morold. Tristan, who also loves Isolde but hides his feelings, understands what kind of drink he's really being offered and agrees to die alongside Isolde in order to escape the horrific situation he's in. Expecting death, Tristan and Isolde fall into each other's arms, and that's how they arrive in Cornwall. Brangäne confesses that she swapped the poison for a love potion.

Act II

In the garden of King Marke's castle, Isolde is waiting for a secret night-time meeting with Tristan. Feeling guilty, Brangäne warns her mistress about the jealous knight Melot, who is planning to trap the lovers, and asks Isolde to not meet her beloved today. Isolde, who is completely blinded by love, believes that Melot is Tristan's friend and orders Brangäne to stand watch.

Tristan arrives, and since spending the days apart is intolerable for the lovers, they decide to stay in the realm of the night and die together, but they are caught and left to await punishment. At dawn, Melot denounces the lovers to the King and his hunting party. Upset by Tristan's betrayal, Marke doesn't praise Melot but regrets giving in to Tristan, who convinced him to marry Isolde. Isolde once again assures Tristan that she will follow him to death. Melot then attacks Tristan and Tristan lets Melot wound him.

Act III

The mortally ill Tristan lays in the garden of his castle in Brittany, in the care of Kurwenal. The retainer is impatiently waiting for the ship from Cornwall with Isolde on board – he has sent her a message in the hope that Isolde might be able to heal Tristan again. The shepherd standing watch on the castle wall is playing a sad tune, which he promises to swap for a cheerful one as soon as he spots Isolde's ship on the horizon. Tristan regains consciousness and says that he cannot die without his beloved. The agony of the wait is indescribable, making him hallucinate and imagine that Isolde is already there.

Finally, Isolde arrives and Tristan dies in her arms. But another ship arrives as well, carrying Marke, Melot and Brangäne. Kurwenal, out of his mind with grief over the loss of his master, initiates an unequal fight against the King's soldiers with the shepherd and the steersman, kills Melot and is killed himself. Marke, who had learned about the swapped potions from Brangäne and had come to pardon the couple bound by invincible love, despairs at the sight. Isolde doesn't hear or see anyone other than the dead Tristan, whom she believes to be alive and whom she joins in utmost bliss.

Risto Joost on alates 2020. aasta sügisest Vanemuise teatri muusikajuht ja peadirigent, 2009. aastast Rahvusooper Estonia koonseisuline dirigent. Ta on juhatanud mitmeid rahvusvaheliselt tunnustatud orkestreid nagu Bergeni Filharmonikud, Veneetsia Teatro La Fenice orkestrit, Peterburi Maria Teatri orkestrit, Sevilla Kuninglikku Sümfooniaorkestrit jt. Eestis olnud Tallinna Kammerorkkestri peadirigent (2013–2019), juhatanud Eesti Riiklikku Sümfooniaorkestrit ja teisi. Samuti on Joost seisnud dirigendina mitmete kõrgelt hinnatud kooride ees: Madalmaade Kammerkoor (peadirigent 2011–2015), Leipzig MDR Raadiokoor (kunstiline juht 2015–2019), Rootsli Raadio koor, Ars Nova Copenhagen jt. Eesti Rahvusringhäälingu muusikatoimetajad valisid Joosti aasta muusikuks 2018 kõrgete väärustuse kandmise ja edasiandmisse eest muusikas. 2006. ja 2016. aastal pälvis Eesti Muusikanõukogu helikunsti sihtkapitali aastapreemia ning 2011. aastal Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu noore kultuuritegelase preemia.

Risto Joost has been the music director and chief conductor at the Vanemuine Theatre since autumn 2020 and conductor at the Estonian National Opera since 2009. He has been working with several internationally acclaimed orchestras, including the Bergen Philharmonic Orchestra, the Teatro La Fenice Orchestra in Venice, the Mariinsky Orchestra in St. Petersburg and the Royal Seville Symphony Orchestra. In Estonia, he has served as the chief conductor for the Tallinn Chamber Orchestra (2013–2019) and conducted several other orchestras, among them the Estonian National Symphony Orchestra. In addition, Joost has served as conductor for a number of renowned choirs: the Nederlands Kamerkoor (Chief Conductor 2011–2015), the MDR Rundfunkchor (Artistic Director 2015–2019), the Swedish Radio Choir, Ars Nova Copenhagen and others. Music editors at the Estonian Public Broadcasting named Joost the Musician of the Year in 2018 for championing and passing on values in the field of music. In 2006 and 2016, Joost received the Annual Award of the Endowment for Music of the Estonian Cultural Endowment, and in 2011 he was presented with the Young Cultural Figure Award of the Cultural Foundation of the President of the Republic.

Liis Kolle on ooperilavastaja ning muusika- ja teatriajakirjanik. Ta on lõpetanud koorijuhtimise erialal Tallinna Muusikakeskkooli ning teatriteaduse magistrina Tartu Ülikooli, õppinud Helsingi ülikoolis teatri- ja kirjandusteadust, Viljandi Kultuurikolledžis teatrikunsti ja kirikumuusikat ning lõpetanud Berliinis Hanns Eisleri nimelise muusikakõrgkooli muusikateatri lavastajana. Kolle on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ooperistudio lavastaja ning on Saksamaal töötanud ülikooli õppejõuna ning teatrites turunduse ja kommunikatsiooni alal, samuti dramaturgina. Lavastajana debüteeris ta aastal 2002 Vanemuises Lortzingi ooperiga „Salakütt“, 2003. aastal järgnes samas Rossini „Sevilla habemeajaja“. Lavastusi: Vihmandi „Armastuse valem“ (Rahvusooper Estonia, 2008) ja Rossini „Sinjor Bruschino“ (Rahvusooper Estonia, 2004), Haydni „Üksik saar“ (Nargen Opera, 2006) ja Beethoveni „Fidelio“ (Nargen Opera, 2007), Varrese „Käidi ja külvati varjude seemneid, sest valgus hakkas võrsuma“ (Eesti Muusika Päevad, 2016) jt.

Liis Kolle is an opera director and music and theatre journalist. She graduated from the Tallinn Music High School with a degree in choral conducting and from the University of Tartu with a master's degree in theatre studies; she studied theatre and literature at the University of Helsinki and theatre art and church music at the Viljandi Culture College; and she graduated from the Hanns Eisler University of Music in Berlin as a musical theatre director. Kolle is the director of the Opera Studio of the Estonian Academy of Music and Theatre and has worked in Germany as a university lecturer and in theatres in the field of marketing and communication and also as a playwright. She made her debut as a director in Vanemuine in 2002 with Lortzing's opera *The Poacher*, followed by Rossini's *The Barber of Seville* in 2003 in the same theatre. Productions: *The Formula of Love* by Vihmand (Estonian National Opera, 2008) and *Il signor Bruschino* by Rossini (Estonian National Opera, 2004), *The Deserted Island* by Haydn (Nargen Opera, 2006) and *Fidelio* by Beethoven (Nargen Opera, 2007), *They Went and Planted the Seeds of Shadows Because the Light Started to Sprout* by Varres (Estonian Music Days, 2016), etc.

Lilja Blumenfeld

on õppinud stsenograafiat Eesti Riiklikus Kunstiinstituudis, saanud magistrikraadi Londonis Central Saint Martins Kolledžis ning kaitsnud doktorikraadi Helsingis Aalto Ülikoolis. Aastatel 1987–1993 oli ta kooliseisuline kunstnik Endla teatris, 1993–1994 peakunstnik. Aastatel 1997–1999 töötas ta Eesti Kunstiakadeemias dotsendina, aastatel 1999–2018 stsenograafia osakonna professorina. Blumenfeld on teinud kujundusi draamalavastustele mitmel pool Eestis ja Londonis ning loonud stsenograafia mitmele muusikalavastusele: Kálmáni „Montmartre'i kannike“ (Vanemuine 1998), Händeli „Rinaldo“ (Mustpeade Maja 2011), Bachi „Mattheuse passioon“ (Estonia Kontserdisaal/Vanemuise Kontserdisaal 2016), Mozarti „Così fan tutte“ (The Black Cat Opera/Birgitta Festival 2016). Blumenfeldi preemiate loetelus on Noorte Lavajõudude preemia aastal 1988, kaks Teatriliidu aastaauhinda parima kunstnikutöö eest aastatel 1989 ja 2000 ning Eesti Riiklik Kultuuripreemia aastal 2015.

Lilja Blumenfeld studied scenography at the Estonian National Institute of Art and received her master's degree from the Central Saint Martins College in London and her PhD from the Aalto University in Helsinki. She worked as a designer in the Endla Theatre from 1987–1993 and was the theatre's head of the design department from 1993–1994. From 1997–1999, she worked as an associate professor in the Estonian Academy of Arts, and from 1999–2018 as a professor in the Department of Scenography. Blumenfeld has designed for plays in Estonia and London and created the scenography for several musical productions: *The Violet of Montmartre* by Kálmán (Vanemuine, 1998), *Rinaldo* by Händel (House of the Blackheads, 2011), *The St Matthew Passion* by Bach (Estonia Concert Hall/Vanemuine Concert Hall, 2016), *Così fan tutte* by Mozart (The Black Cat Opera/Birgitta Festival, 2016). Blumenfeld's list of awards includes the Young Stage Artists Award in 1988, two annual awards of the Theatre Association for the best artistic work in 1989 and 2000 and the Estonian National Culture Award in 2015.

René Jõhve on lava- ja valguskunstnik, kes alustas tegevust aastal 2000. Peamiselt tegutseb Jõhve muusika ja televisiooni valdkonnas, kuid aja jooksul on ta loonud valguskujundusi ka erinevatele muusikalidele ja tantsulavastustele, näiteks „Opus Tempus“, „La Finta Giardiniera“, „Viimane monogaamlane“, „Lauritsa lubadus“ jt. Kõige rohkem tuntakse teda kui Eesti Laulu lava- ja valguskunstnikku ning seda juba viimased 11 aastat. Alates aastast 2015 on Jõhve olnud ka Eesti muusikaettevõtluse auhindade nominant kategoorias Aasta valguskunstnik ning pälvinud tiitli aastal 2020.

René Jõhve is a stage and lighting designer who began his career in 2000. Jõhve is mainly active in the field of music and television, but over the years he has created lighting designs for various musicals and dance productions, such as *Opus Tempus*, *La Finta Giardiniera*, *The Last Monogamous*, *The Promise of Laurits*, etc. He is best known as the stage and lighting designer of the Eesti Laul Song Contest, a position he has held for the past 11 years. Since 2015, Jõhve has also been nominated for the Estonian Music Business Awards in the category of Lighting Artist of the Year and won the award in 2020.

Kati Jägel on video- ja visuaalikunstnik ning alates 2014. aastast videoproduktsioniettevõtte Event Media loovjuht. Tema erialane haridustee algas 2009. aastal teatri- ja filmikunsti erialal Manchesteri Ülikoolis, kus ta 2013. aastal ekraanimeedia magistrantuuri lõpetas. Professionalset tegevust alustas Jägel Inglismaal muusikavideote lavastamise, filmimise ja montaažiga. Tänaseks on Jägel filminud reklam- ja muusikavideoid juba üle kümne aasta ning osalenud erinevate kodu- ja välismaiste mängufilmide tootmises. Koostöö muusikutega on viinud teda ka kontsertvisuaalide loomiseni, sealhulgas tuntud Eesti artistidele nagu Tanel Padar ja Lenna. Juba neljandat hooaega on Jägel telesaate „Eesti Laul“ lavagraafika autor ja on samas rollis kaasa teinud ka teistes populaarsetes meebleahutussaadetes nagu „Maskis laulja“ ja „Sunägi kölab varsti tuttavalt“.

Kati Jägel is a video and visual artist and has been the creative director of the video production company Event Media since 2014. Her professional education began in 2009 with a degree in theatre and film studies at the University of Manchester, where she graduated in 2013 with a master's in screen media. Jägel started her professional career in England, directing, filming and editing music videos. To date, Jägel has been filming commercials and music videos for more than a decade and has participated in the production of various feature films at home and abroad. Her collaborations with musicians have also led her to create concert visuals for well-known Estonian artists, such as Tanel Padar and Lenna. Jägel has been the set designer for the Eesti Laul Song Contest for four seasons and has also participated in other popular entertainment shows such as *The Masked Singer* and *Your Face Will Soon Sound Familiar*.

Marika Aidla on tantsija, tantsuõpetaja ja koreograaf. Aidla lõpetas aastal 1987 Tallinna Balletikooli ning õppis aastatel 2007–2011 Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis. 1987 asus ta tööle Vanemuise balletiartistina, teinud ka hulgaliselt liikumisseadeid draama- ja muusikalavastustele Vanemuises, Emajõe Suveteatris ja mujal. Alates aastast 2010 tegutsenud koreograafi ja repetiitorina. Lavastusi Vanemuises: „Neid oli kolm õde“, „Armastusega, Bess“, „Klaver“. Rolle Vanemuises: Constanze – „Don Juan“, Madame Capuletti – „Romeo ja Julia“, Lumekuninganna, Rooside kuninganna – „Pähklipureja“, Ema Åse – „Peer Gynt“, Bertalda – „Undiin“, Giselle'i ema – „Giselle“ jt. Ta on teinud tantsuseadeid ja liikumisi lavastustele „Päkapikutajad ja kolekoll“, „Hamlet“, „Daamide õnn“, „Lõoke taeva all“, „Hercules“ ja „Pühak“. Aastal 2006 tunnustati Aidlat Torrese-nimelise Vanemuise balletiauhinnaga.

Marika Aidla is a dancer, dance teacher and choreographer. Aidla graduated from the Tallinn Ballet School in 1987 and studied at the Tartu Health Care College from 2007–2011. She started working as a ballet artist at the Vanemuine in 1987 and has made numerous movement scores for drama and musical productions at the Vanemuine, Emajõe Summer Theatre and elsewhere. She has been

working as a choreographer and rehearsal director since 2010. Productions at the Vanemuine: *There Were Three Sisters; With Love, Bess; The Piano*. Roles at the Vanemuine: Constanze – *Don Juan*, Madame Capuletti – *Romeo and Juliet*, Snow Queen, Queen of Roses – *The Nutcracker*, Ema Åse – *Peer Gynt*, Bertalda – *Undine*, Giselle's mother – *Giselle*, etc. She has created dance sets and movements for the productions *Päkapikutajad ja kolekoll*, *Hamlet*, *The Ladies' Paradise*, *The Lark in the Sky*, *Hercules* and *The Saint*. In 2006, Aidla was awarded the Vanemuine Torres Ballet Prize.

Mati Turi on lõpetanud Eesti Muusikaakadeemias koorijuhtimise eriala ja õppinud seal ka laulmist. Aastatel 1992–2005 laulis ta Eesti Filharmonia Kammerkooris ja alates 2005. aastast on vabakutseline laulja. 2009. aastast on Turi Euroopa lavadel tuntust kogunud Wagneri-lauljana. Tema viimaste rollide hulka kuuluvad peaosal Wagneri „Tannhäuseris“ (Rahvusooper Estonia), Korngoldi „Surnud linnas“ (Soome Rahvusooper), Busoni „Doktor Faustis“ (Schleswig-Holsteini Riigiteater) jt. Turi on laulnud tenoripaariid paljude vokaalsümfooniliste suurvormide ettekannetel, esitatud autorite seas Mahler, Bach, Händel ja Rachmaninov. Aastal 2012 sai Turi Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Kultuurkapitali preemia ning aastal 2018 Georg Otsa nimelise auhinna.

Mati Turi graduated from the Estonian Music Academy in the field of choir conducting, also learning singing throughout his studies. From 1992–2005 he sang in the Estonian Philharmonic Chamber Choir, and since 2005 he has worked as a freelance singer. Since 2009, Turi has become known on European stages as a singer of Wagner. His latest roles include leads in Wagner's *Tannhäuser* (Estonian National Opera), Korngold's *City of the Dead* (Finnish National Opera) and Busoni's *Doctor Faust* (Schleswig-Holsteinische Landestheater). He has sung as tenor in several cycles by composers such as Mahler, Bach, Händel and Rachmaninoff. Turi received the Estonian Music Council and Cultural Endowment of Estonia Award in 2012 and the Georg Ots Award in 2018.

Liene Kinča on Läti Rahvusooperi solist. Ta on lõpetanud 2006. aastal Läti Muusikaakadeemia ja täiendanud ennast Margarita Gruzdeva, Irena Milkevičiute, Ingrid Kaiserfeldi, David Jonesi ja Kirsten Schötteldreieri käe all. Oma soolodebüüdi tegi Kinča 2005. aastal Läti Rahvusooperis Janačeki ooperis „Jenůfa“ Karolka rollis. Tema repertuaari kuuluvad sellised rollid nagu Amelia Verdi ooperis „Maskiball“ (2009), Võõramaal printsess Dvořáki ooperis „Nákineid“, nimiroll Puccini ooperis „Õde Angelica“ ja Giorgetta roll tema ooperis „Mantel“, nimirollid Verdi ooperis „Aida“ ja Puccini ooperis „Tosca“ ning Liza Tšaikovski ooperis „Padaemand“. Selliste rollidega nagu Sieglinde Wagneri ooperis „Valküür“ ja Gutrune, Kolmas Norn ja Woglinde ooperis „Jumalate hukk“ vallutas ta ka saksa repertuaari. Kinča on esinenuud Moskvas, Hongkongis, Belgias, Slovakkias, Saksamaal ja Austria. 2011. ja 2013. aastal võitis ta prestižižka Latvijas Gāze aasta parima naislaulja auhinna.

Liene Kinča is a soloist at the Latvian National Opera. She graduated from the Latvian Academy of Music in 2006 and later studied under Margarita Gruzdeva, Irena Milkevičiute, Ingrid Kaiserfeld, David Jones and Kirsten Schötteldreier. Kinča made her solo debut in 2005 as Karolka in Janaček's *Jenůfa* at the Latvian National Opera. Her repertoire includes roles such as Amelia in Verdi's *Un Ballo in Maschera* (2009), the Foreign Princess in Dvořák's *Rusalka*, the title role in Puccini's *Suor Angelica* as well as Giorgetta in *Il Tabarro*, the title roles in Verdi's *Aida* and Puccini's *Tosca* and Liza in Tchaikovsky's *Pique Dame*. With roles such as Sieglinde in Wagner's *Die Walküre* and Gutrune, Third Norn and Woglinde in *Götterdämmerung*, she has also conquered the German repertoire. Kinča has performed in Moscow, Hong Kong, Belgium, Slovakia, Germany and Austria. In both 2011 and 2013, she won the prestigious Annual Latvijas Gāze Award for Best Female Soloist.

Karmen Puis on alates 1997. aastast Vanemuise ooperisolist. Puis lõpetas 1993. aastal Heino Elleri Muusikakooli ning 1997 Eesti Muusikaakadeemia. Aastal 2005 omandas ta Eesti Muusikaakadeemias magistrikraadi (*cum laude*). Õpingute ajal Eesti Muusikaakadeemias töötas Puis Eesti Raadio kooris koorilaulja ja solistina. Ta on laulnud soolopartiisid paljudes suurvormides ning andnud arvukalt kammermuusika kontserde erinevate koosseisudega. 2010 pälvis Georg Otsa nimelise preemia, 2011 Aasta vanemuislase tiitli ning 2012 Teatriliidi aastapreemia Elisabetta I ja Hanna Glawari rollide väljapaistva ja kunstiliselt veenva esituse eest Donizetti ooperis „Maria Stuarda“ ja Lehári operetis „Löbus lesk“ Vanemuise teatris.

Karmen Puis has been an opera soloist at the Vanemuine since 1997. She graduated from the Tartu Heino Eller Music School in 1993 and the Estonian Academy of Music in 1997. In 2005 she completed her master's degree *cum laude* at the Estonian Academy of Music. During her studies at the Estonian Academy of Music Puis worked as a choir singer and soloist in the Estonian Radio Choir. She has sung solos in many large-scale vocal works and performed in numerous chamber music concerts with various casts. In 2010 Puis received the Georg Ots Award, in 2011 the Artist of the Year Award of the Vanemuine Theatre, and in 2012 the Estonian Theatre Union Music Prize for exceptional and artistically convincing performances in the roles of Elisabetta I and Hanna Glawari in Donizetti's opera *Maria Stuarda* and Lehár's operetta *Die lustige Witwe* at the Vanemuine.

Atlan Karp omandas ooperilaulja magistrikraadi 2008. aastal Sibeliuse Akadeemias Helsingis. 2007–2012 töötas ta Vanemuise koorisseisulise ooperisolistina ning on alates 2012. aastast vabakutse-line laulja. Karbi ooperirollide valik on rikkalik: Verdi Jago „Othello“, Rigoletto „Rigoletto“ ja di Luna „Trubaduuri“; Wagneri Alberich „Reini kallas“, Friedrich von Telramund „Lohengrinis“, Kurwenal „Tristan ja Isoldes“ ning Klingsor „Parsifalis“; Puccini Jack Rance ooperis „Tütarlaps kuldsest läänest“, Scarpia „Toscas“, Sharpless „Madama Butterflys“ ja Schaunard „Boheemis“; Mozarti krahv Almaviva ja Figaro „Figaro pulmas“, Don Giovanni „Don Giovannis“, Don Alfonso „Così fan tutte“ ja Sprecher „Völuflöödis“; Offenbachi Lindorf, Coppélius, Dapertutto ja Mircacle ooperis „Hoffmanni lood“ ja Jupiter operetis „Orpheus põrgus“. Karbi jaoks on olulisel kohal kammermuusika – tema repertuaaris on vokaalmuusikat ja laulutsükleid nii kaasaegsetelt kui klassikalistelt vene, prantsuse, saksa, soome ja eesti heliloojatelt. Karp on üles astunud Eesti, Läti, Leedu, Soome, Itaalia, Saksamaa, Iisraeli ja Bulgaaria lavadel. 2019. aastal võitis ta Eesti Teatriliidi Muusikaauhinna Jack Rance'i ja krahv Gili rollide eest Puccini ooperis „Tütarlaps kuldsest läänest“ (Rahvusooper Estonia) ja Wolf-Ferrari lühiooperis „Susanna saladus“ (Opera Veto).

Atlan Karp received his master's degree in opera singing from the Sibelius Academy in Helsinki in 2008. He worked as an opera soloist in the Vanemuine from 2007–2012 and has been a freelance singer since 2012. Karp has performed numerous opera roles: Verdi's Iago in *Othello*, Rigoletto in *Rigoletto* and di Luna in *The Troubadour*; Wagner's Alberich in *Rheingold*, Friedrich von Telramund in *Lohengrin*, Kurwenal in *Tristan and Isolde* and Klingsor in *Parsifal*; Puccini's Jack Rance in *The Girl of the Golden West*, Scarpia in *Tosca*, Sharpless in *Madama Butterfly* and Schaunard in *La bohème*; Mozart's Count Almaviva and Figaro in *The Marriage of Figaro*, Don Giovanni in *Don Giovanni*, Don Alfonso in *Così fan tutte* and Sprecher in *The Magic Flute*; Offenbach's Lindorf, Coppélius, Dapertutto and Mircacle in *The Tales of Hoffmann* and Jupiter in the operetta *Orpheus in the Underworld*. Chamber music is of great

importance to Karp – his repertoire includes vocal music and song cycles from contemporary and classical Russian, French, German, Finnish and Estonian composers. Karp has performed on stages in Estonia, Latvia, Lithuania, Finland, Italy, Germany, Israel and Bulgaria. In 2019, he won the Music Award of the Estonian Theatre Association for the roles of Jack Rance and Count Gil in the Puccini Opera *The Girl from the Golden West* (Estonian National Opera) and Wolf-Ferrari's short opera *Susanna's Secret* (Opera Veto).

Priit Volmer on aastast 2004 Rahvusooperi Estonia solist. Aastal 2000 lõpetas ta Heino Elleri Muusikakooli ja 2004. aastal Eesti Muusikaakadeemia, kus jätkas ka magistriöpinguid. Volmer on osalenud Maria Acda, Rudolf Piernay ja David Jonesi mestrikursustel. 1998–2000 laulis Volmer Vanemuise ooperikooris ja 2000–2004 Rahvusooperi Estonia ooperikooris. Aastatel 2013–2017 laulis solistina Bonni ooperiteatris Saksamaal ning on üles astunud ka lavadel Soomes, Venemaal, Lätis, Valgevenes, Iisraelis ja mujal. Volmer on laulnud ligi 100 rolli ooperites, operettides ja muusikalides, näiteks Wagnerit („Tristan ja Isolde“, „Tannhäuser“, „Parsifal“, „Lendav hollandlane“), Mozartit („Così fan tutte“, „Don Giovanni“, „Figaro pulm“), Verdit („Aida“, „Rigoletto“, „Jerusalem“), Sondheimi („Sweeney Todd“) ning astunud üles Teater Variuse kultuuriloolistes sõnalavastustes. Volmer on pälvinud Harjumaa teatripreemia Leporello rolli eest Mozarti „Don Giovannis“ (2005), Marje ja Kuldar Singi nimelise preemia „Noor Laulja“ (2008), Rahvusooper Estonia kolleegipreemia ning SEB publikupreemia (2013, 2017), olnud Richard Wagneri Ühingu stipendiaat (2008) ja saanud Eesti Teatriliidu muusikaauhinna nimiosa eest Donizetti ooperis „Don Pasquale“ (2021).

Priit Volmer has been a soloist at the Estonian National Opera since 2004. In the year 2000 he graduated from the Heino Eller Music College and in 2004 from the Estonian Academy of Music, where he continued his master's degree studies. He has taken part in master classes taught by Maria Acda, Rudolf Piernay and David Jones. From 1998 to 2000 Volmer sang in the Vanemuine Opera Choir and from 2000 to 2004 in the Estonian National Opera Choir. From 2013–2017

he sung as a guest soloist at the Bonn Opera Theatre in Germany and has also performed on stages in Finland, Russia, Latvia, Belarus, Israel and elsewhere. Volmer has sung almost 100 roles in operas, operettas and musicals, such as works by Wagner (*Tristan and Isolde*, *Tannhäuser*, *Parsifal*, *The Flying Dutchman*), Mozart (*Così fan tutte*, *Don Giovanni*, *Le nozze di Figaro*), Verdi (*Aida*, *Rigoletto*, *Jerusalem*), Sondheim (*Sweeney Todd*) and also appeared in the Varius Theatre's productions. Volmer received the Harju County Theatre Award for the role of Leporello in Mozart's *Don Giovanni* (2005), the Marje and Kuldar Sink Prize for Young Singers (2008), the Estonian National Opera Colleague Prize and the SEB Audience Award (2013, 2017), has won the scholarship of the Richard Wagner Society (2008). Volmer was awarded the Estonian Theatre Union Music Prize for the titular role in Donizetti's *Don Pasquale* (2021).

Simo Breede on alates 2013. aastast Vanemuise teatri solist. Ta lõpetas lauluõpingud Heino Elleri Muusikakoolis. 2009. aastal tegi ta soolodebüüdi Savonlinna ooperifestivalil Keiserliku komissari väikerolliga Puccini ooperis „*Madama Butterfly*“. 2009–2010 õppis Breede vahetusüliõpilasena Rooma Santa Cecilia Konservatoriumis. 2011. aastal lõpetas magistrantuuri Eesti Muusika- ja Teatrikadeemias Jaakko Ryhäneni käe all. Rolle Vanemuises: Markii de Boisfleury Donizetti ooperis „*Linda di Chamounix*“, Purjus poeet, Coridon ja Bottom Purcelli ooperis „*Haldjakuninganna*“, Salieri Rimski-Korsakovi ooperis „*Mozart ja Salieri*“, Johann Massenet' ooperis „*Werther*“. Aastal 2009 pälvis Breede Naan Pöllu nimelise noorte lauljate stipendiumi. 2012. aastal sai ta Rahvusvahelise Richard Wagneri Ühingu stipendiaadiks.

Simo Breede, who studied singing at the Tartu Heino Eller Music School, has been working as a soloist at the Vanemuine since 2013. In 2009 he made his soloist debut at the Savonlinna Opera Festival in the supporting role as the Imperial Comissioner in Puccini's opera *Madama Butterfly*. In 2009–2010 he studied at the Conservatorio di Musica Santa Cecilia in Rome, and in 2011 he received a master's degree from the Estonian Academy of Music and Theatre, having

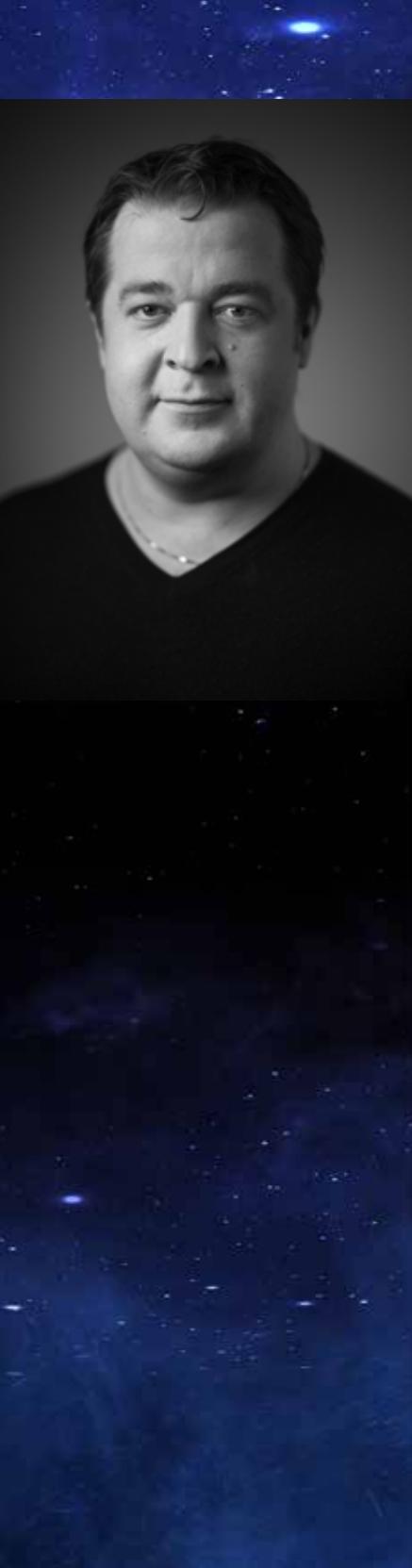

studied with Jaakko Ryhänen. Roles in the Vanemuine: Marquis de Boisfleury in Donizetti's *Linda di Chamounix*, Drunk poet, Coridon and Bottom in Purcell's *Fairy Queen*, Salieri in Rimsky-Korsakov's *Mozart and Salieri*, Johann in Massenet's *Werther* et al. In 2009, Breede won the Naan Pöld Young Singer Scholarship in the same year. In 2012 he was the recipient of a scholarship from the International Association of Wagner Societies.

Taavi Tampuu on lõpetanud 2001. aastal Karlsruhe

Muusikakõrgkooli laulu ja muusikaõpetuse erialal ning 2004. aastal Eesti Teatri- ja Muusikaakadeemia ooperilaulu erialal. Alates 2002. aastast on ta teinud erinevaid rolle Rahvusooperis Estonia ja Vanemuises, viimasteks osatäitmisteks vastavalt Albert Massenet' ooperis „Werther“ ning Masetto Mozarti ooperis „Don Giovanni“ ja Antonio Donizetti ooperis „Linda di Chamounix“. 2019. aasta sügisel astus ta üles Joonasena Rudolf Tobiase „Joonase lähetamises“ EMTA uue kontserdisaali avapidustustel. Tampuu on olnud tegev oratooriumi- ja kontserdilauljana ning alates 2009. aastast töötab õppejõuna EMTAs ja Heino Elleri Muusikakoolis Tartus.

Taavi Tampuu graduated from Karlsruhe Musikhochschule in 2001, specializing in singing and music studies, and from the Estonian Academy of Music and Theatre in opera singing in 2004. Since 2002 he has been performing numerous roles at the Estonia National Opera and the Vanemuine, the most recent of which are Albert in Massenet's opera *Werther* and Masetto in Mozart's opera *Don Giovanni*, Antonio in Donizetti's *Linda di Chamounix*. In 2019 he performed the role of Jonah in Rudolf Tobias' *Jonah's Mission* at the inauguration celebrations of the new concert hall of the Estonian Academy of Music and Theatre. Tampuu has been active as an oratorio and concert singer and has been teaching at the Estonian Academy of Music and Theatre and the Tartu Heino Eller Music School since 2009.

Oliver Kuusik on õppinud laulmist Eesti Muusikaakadeemias ja London Guildhall School of Music and Drama (GSMD) ooperistuudios. Kuusik oli aastatel 1998–2003 Rahvusooper Estonia solist ja seejärel vabakutseline laulja. Laulnud Savonlinna ooperifestivali kooris, olnud Inglismaal ansamblti BBC Singers eesti ja soome keele häälдuse õpetaja ja teinud lastele ooperikoolitusi Clonter Operas. Ta on andnud soolokontserte ning esinenud festivalidel mitmel pool Euroopas, Ameerikas ja Kanadas. Kuusik on võitnud lauluvõistluseid nii Eestis kui rahvusvahelisel konkursidel ning saanud Marje ja Kuldar Singi nimelise noore muusiku auhinna aastal 2005, ka Muusikateatri aastaauhinna aastal 2008 ja Kristallkingakese rändauhinna aastal 2010.

Oliver Kuusik studied singing at the Estonian Academy of Music and at the opera studio of the London Guildhall School of Music and Drama (GSMD). Kuusik was a soloist at the Estonian National Opera from 1998–2003 and a freelance singer thereafter. He has sung in the choir of the Savonlinna Opera Festival, been a teacher of Estonian and Finnish pronunciation of the ensemble BBC Singers in England and given opera training to children at Clonter Opera. He has given solo concerts and performed at festivals throughout Europe, America and Canada. Kuusik has won singing competitions both in Estonia and internationally and received the Marje and Kuldar Sink Young Musician Award in 2005, the Music Theatre Annual Award in 2008 and the Crystal Shoe Award in 2010.

Rasmus Kull on alates 2008. aastast Vanemuise solist. Ta lõpetas 2011. aastal lauluõpingud Heino Elleri Muusika-koolis, 2014 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia klassikalise laulu eriala ning jätkab samas koolis magistriõpinguid. 2006 lõpetas ta Tartu ülikooli inglise keele ja kirjanduse eriala ja aastal 2008 Glasgow' ülikooli magistrikraadiga foneetika ja sotsiolingvistika erialal. Kull on osalenud solisti ja kooriartistina Vanemuise muusikalavastustes. Rolle: Eddie Menkeni „Nunnad hoos“ ja Sweeney Todd Sondheimi „Sweeney Todd“; Intendant Donizetti ooperis „Linda di Chamounix“ 2019. aastal sai Rasmus Kull Eesti Teatriliidu muusikapreemia Sweeney Toddi rolli eest Sondheimi muusikalisis „Sweeney Todd“ ning Josefi rolli eest Straussi operetis „Viini veri“.

Rasmus Kull has been a soloist at the Vanemuine since 2008. He graduated from the Tartu Heino Eller Music School in 2011 and the Estonian Academy of Music and Theatre in classical singing in 2014; he is currently continuing his studies in the master's programme at the Academy. He holds a bachelor's degree in English language and literature from the University of Tartu and a master's in phonetics and sociolinguistics from the University of Glasgow, earned in 2006 and 2008 respectively. Kull has participated in numerous music productions at the Vanemuine, most recently appearing as Eddie in Menken's *Sister Act*, Sweeney Todd in Sondheim's *Sweeney Todd* and the Intendant in Donizetti's opera *Linda di Chamounix*. In 2019, Kull was awarded the Estonian Theatre Union Music Prize for the titular role in Sondheim's musical *Sweeney Todd* and the role of Josef in Strauss's operetta *Wiener Blut*.

Vanemuise sümfooniaorkester / Vanemuine Symphony Orchestra

Muusikajuht ja peadirigent / Musical Director and Chief Conductor Risto Joost

Kontsertmeister / Concertmaster Kristel Eeroja-Põldoja

Kontsertmeistri abi / Concertmaster's Assistant Yestyn David Griffith

I viiul / I violin Andri Annus, Laura Miilius-Koddanipork, Susann-Elisabeth Kisla,
Maria Lepnurm, Vitalij Regensperger, Anne Vellomäe, Katrin Ojam, Helena Valpeteris

II viiul / II violin Vlad Câmpean, Liam Keneally, Sirli Laanesaar, Žanna Toptši,
Hille Niilisk-Rees, Juan Jose Restrepo Duarte, Triinu Raudver, Silja Câmpean

Vioola / Viola Kadri Rehema, Svetlana Nukka, Hanno-Mait Maadra,
Teresa Järve, Daria Motovilova, Tiina Enniko

Tšello / Cello Lauri Sõöro, Enno Lepnurm, Heli Ilumets,
Olga Raudonen, Marina Peleševa, Camillo Cabassi

Kontrabass / Contrabass Linda Viller, Aivar Eimra, Jaanus Roosileht, Jaanus Siniväli

Harf / Harp Kai Visnapuu

Flööt / Flute Kerstin Laanemets, Anete Vinkel, Heili Mägi, Margus Kits

Oboe Anna Šulitšenko, Anastasiia Cherniak, Maimu Kaarde

Klarinet / Clarinet Margus Vahemets, Tõnu Kalm, Heimo Hodanjonok

Fagott / Bassoon Kulvo Tamra, Johanna Tuvi, Stefan Heinrich Kerstan

Trompet / Trumpet Priit Rusalepp, Marti Suvi, Viljar Lang, Karl Vakker

Metsasarv / French horn Kreete Perandi, Jürnas Rähni,
Urmas Himma, Richard Tamra, Kristiina Luik, Marie Jaksman

Tromboon / Trombone Kait Tiitso, Rain Kotov, Laura Muceniece, Aivo Koddanipork

Tuuba / Tuba Tanel Tamm

Timpanid / Timpani Adam Jeffrey

Löökristad / Percussions Ilja Šarapov, Ilmar Varjun, Alessandro Beco

Orkestri lavameistrid / Orchestra's Stage Technicians Kalev Helmoja, Johann Jakob Jürgen

Teatриjuht / General Manager Kristiina Alliksaar

Muusikajuht / Musical Director Risto Joost

Ballettijuht / Ballet Director Mare Tommingas

Draamajuht / Drama Director Tiit Palu

Lavastusala / Production Department Karis Hindriksoo-Pitsi, Maiken Nõmmoja

Lavameistrid / Stage Technicians Rello Lääts, Madis Toimla, Martin Remmelgas, Mart Visnapuu, Aigar Kikkas, Sergei Ivanov, Reigo Harkmann, Andre Luik, Sten Gussakov

Dekoratsiooniala / Stage Set Department Marika Raudam, Mait Sarap, Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Helen Elbrecht, Terje Kih, Armin Luik, Aleksandr Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit

Kostüümiala / Wardrobe Department Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ljubov Guzun, Ivi Vels, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Heli Kruuse, Inkeri Orasmaa, Olga Vilgats, Irina Medvedeva, Natalja Malinen, Luule Luht, Tia Nuka, Daisy Tiikoja, Elli Nöps, Anneli Vassar, Marit Reinmets, Juta Reben, Toomas Vihermäe, Ljudmila Nikolajeva

Riietusala / Costume Warehouse Raina Varep, Kadri Kangur, Eva Kõiv, Anu Kõiv, Kaidi Mikk

Grimm ja soengud / Make Up and Hair Stylists Kelly Treier, Mare Kuul, Madli Uibukant, Reet Laur, Janika Kolju

Rekvisiidiala / Stage Prop Department Liina Martoja, Annaleena Adamson, Kaie Uustal, Mirka Porrassalmi, Kärt Paasik, Angelika Aun

Valgusala / Lighting Department Andres Sarv, Tõnu Eimra, Tõnis Järs, Kaspar Aus, Villu Adamson, Andrus Treier, Madis Fuchs, Tauri Kötsi

Heli- ja videoala / Audio-Visual Department Andres Tirmaste, Vaiko Vreimann, Andreas Kangur, Juho Porila

Kavalehe teostus / Program Team:

Tekstid koostasid / Texts by Karmel Helena Kokk, Kristel Pappel

Kujundaja / Designer Katrin Kelpman

Fotograaf / Photographer Rasmus Kull

Tekstid tõlkisid / Translations by Karmel Helena Kokk, Luisa Tölkebüroo / Luisa Translation Bureau

Kava kujunduses on kasutatud fragmente Kati Jägel'i videokujundusest / Excerpts from Kati Jägel's video design have been used in the design of the program

Emakeelne kultuur on hindamatu väärthus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAEE2X /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdil annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Ametlik hotellipartner

KULTUURMINISTERIUM

LYDIA
HOTEL

Tõeline Tartu pärl
ootab Sind!

Ülikooli 14, Tartu
www.lydia.ee

RÕÕM ELAMUSTEST

TALLINKIL ON SUUR RÕÕM OLLA
TEATER VANEMUINE SUURTOETAJA

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

vanemuine.ee